WYNIA'S WEEK

Herrie maken van politici moet leegte verbergen

Posted on 1 juni 2019 by Coen de Jong

De afgelopen verkiezingscampagne voor het Europees parlement gaf de tekenen des tijds perfect weer. Er is een dominante maatschappelijke sfeer ontstaan die we Hegemonia zullen noemen, waar de politieke ideologie flinterdun is en de meeste politici slechts in hun verschijningsvorm van elkaar verschillen. Mark Rutte of Jesse Klaver, ziet u het verschil? Van ideologieën als socialisme en liberalisme is weinig meer over. Wat resteert is een soort hyperindividualisme, aangelengd met identiteiten gebaseerd op slachtofferschap.

Teveel individualisme – zonder contact met medemensen om het zelfbeeld van het individu te stabiliseren – genereert narcisten die online op zoek gaan naar permanente aandacht. Dat narcisme zien we terug in de politieke discussie, ook weer tijdens de afgelopen verkiezingen. Permanente ophef dient als compensatie voor de ideologische leegte, een pijnbestrijder voor als het zelfbeeld wordt gekrenkt.

Een essay van FVD-voorman Thierry Baudet in het tijdschrift American Affairs over het boek Sérotonine van de Franse schrijver Michel Houellebecq voldeed om politiek en opiniërend Nederland net zo hard te laten krijsen als een haatimam die een Mohammed-cartoon onder ogen krijgt. Op zijn minst leken de grondslagen van de moderne westerse samenleving in gevaar door wat zinnetjes van de hand van Baudet over abortus, euthanasie en gezinsvorming. Zinnetjes die in het partijprogramma van het CDA van begin jaren tachtig niet hadden misstaan.

Michel Houellebecq

Het mediaklimaat in Hegemonia garandeert exposure voor narcisten, aandachtverslaafden en borderliners die op commando hun verontwaardiging uitgillen. De click-cultuur maakt het mogelijk exclusief online te leven en applaus te krijgen voor kinderlijk en sociaal onaangepast gedrag. Zelfs overwinnaar Frans Timmermans gedroeg zich tijdens de afgelopen verkiezingscampagne als een door de beauty-industrie gesponsorde vlogster met aandachts-issues. Hij boycotte het

praatprogramma van Jeroen Pauw, want daar was hem ooit een kritische vraag gesteld. En dat voor een late vijftiger die zegt van de muziek van de (ooit) rebelse Bruce Springsteen te houden. Over de beginselen van de sociaaldemocratie hoorden we Timmermans dan weer niet.

Het werk van Houellebecq onderzoekt de maatschappelijke effecten van het verdwijnen van religie en verbindende patronen. Baudet zoekt de remedie in standaardreflexen uit het collectieve onderbewuste van de menselijke soort – 'vrouwen moeten meer baren', 'Westerse mannen moeten weer mannen worden', 'heropleving van de traditionele cultuur' – die op de lachspieren werken en vooral onzekerheden blootleggen. Baudets volgelingen laven zich aan een mengsel van het gedachtengoed van dating coach Julian Blanc, ondergangsfilosoof Oswald Spengler en Hyacint Bouquet uit 'Keeping Up Appearances'. Houellebecq lacht zich suf.

Het onbeholpen wedergeboorteritueel van de (klein)burgerlijke middenklasse onder leiding van mental coach Thierry is al voldoende om hysterische tegenreacties vanuit Hegemonia op te roepen. Elke media-uiting vanuit het Boreaalse is aanleiding voor een wagonlading hysterie op de publieke omroep en op Twitter over opkomend fascisme en op handen zijnde islamofobe kruistochten. En als de oerdegelijke demograaf Jan Latten bij Nieuwsuur nationale geboortecijfers voorrekent genereert zelfbenoemde broedkip Meredith Greer een scheldtsunami over het Arische patriarchaat. Het fragiele 21ste eeuwse zelfbeeld kan weinig hebben.

En altijd is er ophef. We kunnen niet zonder ophef. Ook de politiek heeft ophef als brandstof. Waar zijn Rob Jetten en Jesse Klaver zonder een Baudet om de hele dag verontwaardigd over te zijn? Welk bestaansrecht hebben Frans Timmermans en Guy Verhofstadt nog als ze Oost-Europeanen niet meer aan een ideologische reinheidstest kunnen onderwerpen? Heaven forbid, men zou dan moeten gaan kijken naar de rol die men zelf speelt in kwesties als daling van de koopkracht en de vastgelopen huizenmarkt. Kwesties die politiek onbespreekbaar zijn gemaakt.

NOS-Journaal propageert

Het leven in Hegemonia valt velen niet mee. In de film Das Leben der Anderen zagen we een Stasi-kolonel doodongelukkig alleen thuis zitten met op de achtergrond het DDR-televisiejournaal dat gortdroge productiecijfers oplepelt. Een

gevangene van het systeem dat hij dient. Ligt daar geen parallel met hoe het NOS journaal aan een hoogopgeleid electoraat – dat na werktijd uitgeteld op de bank ligt – propageert hoe goed het met Nederland en de Europese Unie gaat?

Middenkader, gevangen in een bullshit-baan waar disciplinering plaatsvindt via afzichtelijk managementjargon. Het kost niet veel voorstellingsvermogen om de voorlichters van Frans Timmermans thuis op de bank te zien zitten, tandenknarsend talkshows uitspellend op kritische noten op de EU en op hun baas – het aangifteformulier van het Meldpunt Desinformatie binnen handbereik.

Er komen vast pogingen Houellebecq op de groeiende lijst van verdachte auteurs te plaatsen. Wat een geestelijke armoede. Wees blij met iemand die prikkelend schrijft over de ontwikkelingen van onze tijd. Quasi-literaire chicklit en AKO-romans over fietsende mannen op leeftijd halen het niet bij Houellebecq – of bij Gerard Reve. De traditie van schurende literatuur is in Nederland ter aarde besteld, tegelijk met de traditie van prikkelende ideologische debatten rond verkiezingen.